

ADAPTĂRI DUPĂ HAMLET

Preparator drd. Paliță Elena –
Universitatea „Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

Renașterea era caracterizată de o alianță atipică între elemente clasice și creștine. În acest context, răzbunarea este cea mai sugestivă manieră pentru a exprima tensiunile cele mai intime ale timpului. Cele două atitudini privind răzbunarea, încarnate de Ahile și Iisus sunt opuse și astfel o posibilă reconciliere devine imposibilă. În această manieră, răzbunarea a devenit una dintre temele centrale ale teatrului renascentist și Shakespeare a ales să creeze în limitele acestei tradiții. Dar nu era primul autor al unei piese cu titlul Hamlet. Exista deja o piesă timpurie din perioada elisabetană numită *Ur-Hamlet* care fusese probabil scrisă de Thomas Kyd. Din nefericire toate eforturile de a reconstrui această piesă s-au dovedit a fi inutile. Totuși, există o altă piesă de răzbunare a lui Kyd, *Tragedia Spaniolă*, care a fost una dintre cele mai populare piese ale renașterii engleze, și care are multe aspecte în comun cu piesa shakespeariană, inclusiv o fantomă ce invocă răzbunarea, o piesă - în piesă, alături de o explorare minuțioasă a temelor nebuniei și sinuciderii.

De la bun început, putem afirma că chiar și piesa originală este rezultatul unei liste de surse teatrale și literare care existau deja la vremea aceea. Un alt exemplu pentru a susține această idee este legenda scrisă în latină, *Viața lui Amleth*, ce reprezintă ce reflecte concepte romane clasice de virtute și eroism și care era disponibilă în zilele lui Shakespeare. Paralelele semnificative includ prințul ce simulează nebunia și care ucide un spion ascuns și grăbitul mariaj al mamei sale cu uzurpatorul.

O versiune fidelă poveștii saxone a fost tradusă în limba franceză în 1570 de către François de Belleforest în opera sa *Povestiri Tragice*. Belleforest a îmbunătățit textul saxon în mod substanțial, aproape dublându-i lungimea și introducând melancolia eroului.

HAMLET ADAPTATIONS

Paliță Elena
PhD assistant
"Constantin Brancusi" University
of Tg-Jiu

The Renaissance was characterized by an unusual alliance of classical and Christian elements. In this context, revenge is the most suggestive issue to expose the inner tensions of the age. The two attitudes towards vengeance, incarnated by Achilles and Jesus are opposed and therefore it is impossible to expect reconciliation. This way, revenge became one of the central themes in Renaissance drama and Shakespeare chose to work within this tradition. But, he was not the first to write a play called *Hamlet*. An earlier Elizabethan play on the subject existed, *Ur-Hamlet* which was probably written by Thomas Kyd. Unfortunately, all efforts to reconstruct this original play have proved to be fruitless. However, there is another revenge play by Kyd, *The Spanish Tragedy*, which was one of the most popular plays of the English Renaissance, and has much in common with Shakespeare's *Hamlet*, including a ghost calling for revenge and a play-within-the-play, together with a sustained exploration of the themes of madness and suicide.

From the beginning we can state that even the original play is the result of a list of theatrical and literary sources, which already existed at the time. Another example to sustain this idea is the legend written in Latin, *The life of Amleth* which reflects classical Roman concepts of virtue and heroism, and was widely available in Shakespeare's day. Significant parallels include the prince feigning madness, his mother's hasty marriage to the usurper, the prince killing a hidden spy, and the prince substituting the execution of two retainers for his own. A reasonably faithful version of Saxo's story was translated into French in 1570 by François de Belleforest, in his *Histoires tragiques*. Belleforest embellished Saxo's text substantially, almost doubling its length, and

O altă idee sugerează complexitatea acestei piese și influența adaptării, chiar și în momentul creației propriuzise privind confuzia ce domină variantele piesei Hamlet. În ciuda cercetărilor elaborate, anul exact în care a fost scrisă Hamlet rămâne un subiect de dispută.

Au supraviețuit trei versiuni timpurii ale piesei, acestea fiind cunoscute sub numele de prima ediție in-cvarto (Q₁), a doua ediție in-cvarto (Q₂) și prima ediție in-folio (F₁). Fiecare conține replici și chiar scene care lipsesc din celelalte. Editorii inițiali ai operelor lui Shakespeare începând cu Nicholas Rowe (1709) și Lewis Theobald (1733) au îmbinat două din versiunile disponibile în vremea aceea Q₂ și F₁. Fiecare text conține material ce lipsește din celelalte cu diferențe minore în ceea ce privește redactarea; abia 200 de rânduri sunt identice în cele două versiuni. Editorii le-au unit cu scopul de a crea un text compact, care să reflecte un ideal imaginar al operei originale. Versiunea lui Theobald a devenit standard pentru multă vreme și abordarea sa asupra textului integral continuă să influențeze practica editorială până în zilele noastre. Totuși unii dintre literații contemporani combat această abordare considerând „imposibil de atins idealul unui Hamlet authentic ... există «texte» ale acestei piese, dar nici un «text» ”. Publicarea din 2006 a diferitelor texte Hamlet, în varii volume este probabil cea mai bună dovadă a focalizării a acestei continue schimbări.

Scrisă în vreme de revoluție religioasă și în începutul reformei englezești, piesa este alternativ catolică (ori pios medievală) și protestantă (ori conștient modernă). Stafia se descrie pe sine ca fiind în purgatoriu și murind fără ritualuri funebre. Acest aspect și ceremonia de înmormântare a Ofeliei, ce este caracteristic catolică, trasează principalele legături ale piesei cu această religie. Unii savanți au observat că tragediile de răzbunare provin în mod tradițional din țările catolice cum ar fi Spania și Italia și că acestea prezintă o contradicție din moment ce conform cu doctrina catolică cea mai mare datorie este legată de Dumnezeu și de familie.

introduced the hero's melancholy.

Another idea which suggests the complexity of this play and the influence of adaptation, even at its creation moment regards the confusion dominating the variants of *Hamlet*. Despite much research, the exact year Hamlet was written remains in dispute. Three different early versions of the play have survived: these are known as the First Quarto (Q1), the Second Quarto (Q2) and the First Folio (F1). Each has lines, and even scenes, that are missing from the others. Early editors of Shakespeare's works, beginning with Nicholas Rowe (1709) and Lewis Theobald (1733), combined material from the two earliest sources of *Hamlet* available at the time, Q2 and F1. Each text contains material that the other lacks, with many minor differences in wording: scarcely 200 lines are identical in the two. Editors have combined them in an effort to create one "inclusive" text that reflects an imagined "ideal" of Shakespeare's original. Theobald's version became standard for a long time, and his "full text" approach continues to influence editorial practice to the present day. Some contemporary scholarship, however, discounts this approach, instead considering "an authentic *Hamlet* an unrealizable ideal. ... there are *texts* of this play but no *text*". The 2006 publication by Arden Shakespeare of different *Hamlet* texts in different volumes is perhaps the best evidence of this shifting focus and emphasis.

Written at a time of religious upheaval, and in the wake of the English Reformation, the play is alternately Catholic (or piously medieval) and Protestant (or consciously modern). The Ghost describes himself as being in purgatory, and as dying without last rites. This and Ophelia's burial ceremony, which is characteristically Catholic, make up most of the play's Catholic connections. Some scholars have observed that revenge tragedies come from traditionally Catholic countries, such as Spain and Italy; and they present a contradiction, since according to Catholic doctrine the strongest duty is to God and family. Much of the play's Protestantism derives from its location in Denmark—then

O mare parte din latura protestantă a piesei derivă din locația ei în Danemarca – atunci și acum o țară predominant protestantă, deși este incert dacă dimensiunea ficțională a acesteia în piesă este menită să evidențieze tocmai acest fapt.

Piesa, menționează Wittenberg, unde Hamlet, Horațio, Rosencratz și Guildenstern merg la universitate și unde și-a inaugurat Martin Luther cele 95 de teze în 1517, efectiv anunțând Reforma Protestantă. În zilele lui Shakespeare, Danemarca precum majoritatea Scandinaviei era luterană. Când Hamlet vorbește de „providența specială în căderea unei vrăbii”, el ilustrează credința protestantă că voia Domnului – Providența divină – controlează chiar și cel mai neînsemnat lucru. În prima ediție in-cvarto, prima propoziție din cadrul aceleiași secțiuni spune: „Există o providență predestinată în căderea unei vrăbii” ce sugerează o legătură protestantă mai puternică prin doctrina predestinării a lui John Calvin. Prin urmare savanții au speculat că Hamlet ar fi putut fi cenzurat întrucât „predestinat” apare doar în această ediție in-cvarto.

În prima jumătate a sec.XX, când psihanaliza devine influentă, conceptele sale erau aplicate în piesa Hamlet, în mod special de către Sigmund Freud, Ernest Jones și Jacques Lacan, iar aceste studii au influențat producțiile teatrale.

În Interpretarea Viselor (1900), analiza lui Freud începe de la premisa că „piesa este construită pornind de la ezitățile lui Hamlet privind împlinirea sarcinii de răzbunare ce îi fusese atribuită; dar textul său nu oferă motive ori rațiuni pentru aceste ezitări”. După ce a revăzut variantele teorii literare, Freud a ajuns la concluzia că Hamlet are o dorință oedipiană față de mama sa și vina ulterioară îl împiedică să îl ucidă pe bărbatul (Claudius) care a făcut ceea ce el inconștient dorește să facă. Confruntat cu dorințele sale reprimite, Hamlet conștientizează că „el însuși nu este mai bun decât păcătosul pe care vrea să îl pedepsească”. Freud sugerează că aparentul „dezgust pentru sexualitate” al lui Hamlet – articulat în discuția pentru călugărie pe care o poartă cu Ofelia – este în concordanță cu

and now a predominantly Protestant country, though it is unclear whether the fictional Denmark of the play is intended to mirror this fact. The play does mention Wittenberg, where Hamlet, Horatio, and Rosencrantz and Guildenstern attend university, and where Martin Luther first nailed up his 95 theses in 1517, effectively ushering in the Protestant Reformation. In Shakespeare's day Denmark, as the majority of Scandinavia, was Lutheran. When Hamlet speaks of the "special providence in the fall of a sparrow", he reflects the Protestant belief that the will of God—Divine Providence—controls even the smallest event. In Q1, the first sentence of the same section reads: "There's a predestinate providence in the fall of a sparrow," which suggests an even stronger Protestant connection through John Calvin's doctrine of predestination. Scholars speculate that *Hamlet* may have been censored, as "predestined" appears only in this quarto.

In the first half of the 20th century, when psychoanalysis was at the height of its influence, its concepts were applied to *Hamlet*, notably by Sigmund Freud, Ernest Jones, and Jacques Lacan, and these studies influenced theatrical productions. In his *The Interpretation of Dreams* (1900), Freud's analysis starts from the premise that "the play is built up on Hamlet's hesitations over fulfilling the task of revenge that is assigned to him; but its text offers no reasons or motives for these hesitations". After reviewing various literary theories, Freud concludes that Hamlet has an "Oedipal desire for his mother and the subsequent guilt [is] preventing him from murdering the man [Claudius] who has done what he unconsciously wanted to do". Confronted with his repressed desires, Hamlet realises that "he himself is literally no better than the sinner whom he is to punish". Freud suggests that Hamlet's apparent "distaste for sexuality"—articulated in his "nunnery" conversation with Ophelia—accords with this interpretation. John Barrymore introduced Freudian overtones into his landmark 1922 production in New York, which ran for a record-breaking 101 nights. Beginning in

această interpretare.

John Barrymore a introdus pentru prima dată subtilitățile freudiene în producția sa din 1910 în New York, care a înregistrat un record rulând în 101 seri. Începând în 1910 cu publicația „Complexul lui Oedip ca o explicație a misterului lui Hamlet: un studiu în Motiv”, Ernest Jones – psihanalist și biograful lui Freud - a dezvoltat ideile acestuia într-o serie de eseuri ce au culminat în cartea sa Hamlet și Oedip (1949). Sub influența abordării psihanalitice a lui Jones, mai multe producții au conturat „scena dulapului”, unde Hamlet își surprinde mama în locuința sa privată într-o lumină sexuală.

Prin această interpretare, Hamlet este dezgustat de relația incestuoasă a mamei sale cu Claudius, în același timp dornic să îl ucidă, căci doar astfel calea sa spre patul mamei s-ar elibera. De asemenea, nebunia Ofeliei după moartea tatălui său ar putea fi interpretată prin conexiuni freudiene: ca o reacție la moartea speratului său iubit, tatăl său. Ea este copleșită de abruptul final al acestei iubiri neîmplinite și astfel cade în mrejele nebuniei. În anii 1950, teoriile structuraliste ale lui Lacan despre Hamlet au fost pentru prima dată prezentate într-o serie de seminarii ținute la Paris și apoi publicate în „Dorința și Interpretarea dorinței în Hamlet”. Lacan a observat că psihicul uman este determinat de structuri ale limbajului și că acestea au determinat în cazul lui Hamlet o accentuare a dorințelor umane. Punctul lui de pornire sunt teoriile oedipiene ale lui Freud și tema centrală a doliului ce domină întreaga piesă. În analiza lui Lacan, Hamlet își asumă în mod inconștient rolul de phallus – cauza inactivității sale – și se distanțează progresiv de realitate „prin durere, fantezie, narcisism și psihoză” ce creează goluri în aspectele reale, imaginare și simbolice ale psihicului său. Teoriile acestuia au influențat critica literară asupra lui Hamlet din pricina viziunii sale alternative asupra piesei și folosirii semanticii pentru a explora peisajul psihologic al piesei.

În secolul XX critica feministă inaugurează noi abordări privindu-le pe Gertrude și pe Ofelia. Noi critici istorici și

1910, with the publication of "The Oedipus-Complex as An Explanation of Hamlet's Mystery: A Study in Motive," Ernest Jones—a psychoanalyst and Freud's biographer—developed Freud's ideas into a series of essays that culminated in his book Hamlet and Oedipus (1949). Influenced by Jones's psychoanalytic approach, several productions have portrayed the "closet scene", where Hamlet confronts his mother in her private quarters, in a sexual light. In this reading, Hamlet is disgusted by his mother's "incestuous" relationship with Claudius while simultaneously fearful of killing him, as this would clear Hamlet's path to his mother's bed. Ophelia's madness after her father's death may also be read through the Freudian lens: as a reaction to the death of her hoped-for lover, her father. She is overwhelmed by having her unfulfilled love for him so abruptly terminated and drifts into the oblivion of insanity. In 1937, Tyrone Guthrie directed Laurence Olivier in a Jones-inspired Hamlet at the Old Vic. Olivier later used some of these same ideas in his 1948 film version of the play. In the 1950s, Lacan's structuralist theories about Hamlet were first presented in a series of seminars given in Paris and later published in "Desire and the Interpretation of Desire in Hamlet". Lacan postulated that the human psyche is determined by structures of language and that the linguistic structures of Hamlet shed light on human desire. His point of departure is Freud's Oedipal theories, and the central theme of mourning that runs through Hamlet. In Lacan's analysis, Hamlet unconsciously assumes the role of phallus—the cause of his inaction—and is increasingly distanced from reality "by mourning, fantasy, narcissism and psychosis", which create holes (or lack (manque)) in the real, imaginary, and symbolic aspects of his psyche. Lacan's theories influenced literary criticism of Hamlet because of his alternative vision of the play and his use of semantics to explore the play's psychological landscape.

In the 20th century feminist critics opened up new approaches to Gertrude and Ophelia. New Historicist and cultural materialist

cultural materialiști au examinat piesa în contextul istoric încercând să reconstruiască mediul ei cultural original. Aceștia s-au concentrat asupra sistemului genetic din Anglia modernă timpurie punctând trinitatea obișnuită „menajeră, soție sau văduvă”, cu „stricatele izolate”, departe de acest stereotip.

În această analiză, esența piesei este percepția schimbată a personajului principal privind statutul de stricăță al mamei sale, rezultat din eșecul de a-i rămâne fidelă bătrânului Hamlet. În consecință, Hamlet își pierde încrederea în toate femeile, tratând-o ca atare și pe Ofelia. Aceasta ar putea fi onestă și cinstită în viziunea unor critici. Eșecul lui Carolyn Heilbrun din 1957 „Mama lui Hamlet” o apără pe Gertrude, susținând că textul nu sugerează nicăieri că aceasta ar fi știut că Claudius, l-ar fi otrăvit pe regele Hamlet. Această analiză a fost adoptată de critica feministă. Heilbrun considera că bărbații au interpretat-o în mod eronat pe Gertrude timp de secole, acceptând din start viziunea lui Hamlet asupra acesteia, în locul urmării textului original al piesei. Din această perspectivă, nici o dovadă evidentă nu sugerează că Gertrude ar fi infidelă : ea doar încearcă să se adapteze la circumstanțele morții soțului său pentru binele regatului. Ofelia a fost și ea apărată de critica feministă, în special de Elaine Showalter. Ofelia este înconjurată de bărbați puternici : tatăl și fratele său, Hamlet. Toți dispar – Laertes pleacă, Hamlet o părăsește și Polonius moare. Teoriile convenționale au susținut că în absența acestor trei bărbați care să ia decizii în locul ei, Ofelia cade pradă nebuniei. Teoriile feministe susțin că aceasta înnebunește sub sentimentul vinovăției, pentru că atunci când Hamlet îi ucide tatăl, ea și-a împlinit dorința sexuală de a rămâne împreună cu cel dintâi. Showalter observă că Ofelia a devenit simbolul femeii isterice în cultura modernă.

Toate aceste interpretări religioase, psihanalitice și feministe subliniază faptul că Hamlet a generat un număr impresionant de texte și critică în cultura mondială.

Hamlet este una dintre operele cele mai citate din limba engleză și este adesea inclusă

critics examined the play in its historical context, attempting to piece together its original cultural environment. They focused on the gender system of early modern England, pointing to the common trinity of *maid, wife, or widow*, with *whores* alone outside of the stereotype. In this analysis, the essence of *Hamlet* is the central character's changed perception of his mother as a whore because of her failure to remain faithful to Old Hamlet. In consequence, Hamlet loses his faith in all women, treating Ophelia as if she too were a whore and dishonest with Hamlet. Ophelia, by some critics, can be honest and fair; however, it is virtually impossible to link these two traits, since 'fairness' is an outward trait, while 'honesty' is an inward trait. Carolyn Heilbrun's 1957 essay "Hamlet's Mother" defends Gertrude, arguing that the text never hints that Gertrude knew of Claudius poisoning King Hamlet. This analysis has been championed by many feminist critics. Heilbrun argued that men have for centuries completely misinterpreted Gertrude, accepting at face value Hamlet's view of her instead of following the actual text of the play. By this account, no clear evidence suggests that Gertrude is an adulteress: she is merely adapting to the circumstances of her husband's death for the good of the kingdom. Ophelia has also been defended by feminist critics, most notably Elaine Showalter. Ophelia is surrounded by powerful men: her father, brother, and Hamlet. All three disappear: Laertes leaves, Hamlet abandons her, and Polonius dies. Conventional theories had argued that without these three powerful men making decisions for her, Ophelia is driven into madness. Feminist theorists argue that she goes mad with guilt because, when Hamlet kills her father, he has fulfilled her sexual desire to have Hamlet kill her father so they can be together. Showalter points out that Ophelia has become the symbol of the distraught and hysterical woman in modern culture.

All these religious, psychoanalytic and feminist interpretations underline the fact that *Hamlet* has generated an overwhelming

pe lista celor mai valoroase creații literare mondiale.

Astfel piesa renaște prin scrierile ultimelor secole. Academicianul Laurie Osborne identifică influența directă a lui Hamlet în numeroase opere narrative moderne, separându-le în patru categorii principale: relatări ficționale ale compoziției piesei, simplificări ale poveștii pentru cititorii tineri, povestiri ce dezvoltă rolul unuia sau mai multor personaje și narațiuni ce caracterizează puneri în scenă ale piesei.

Tom Jones a lui Henry Fielding, publicat în 1749, descrie o vizită a lui Tom Jones și a domnului Partridge la Hamlet, asemănându-se cu „piesa în piesă”. În opoziție bildungsromanul lui Goethe Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister scris între 1776 și 1796 nu doar are în cadrul său o reproducere a lui Hamlet ci și creează paralele între Fantomă și tatăl mort al lui Wilhelm Meister. La începutul anilor 1850, în Pierre, Herman Melville se axează pe dezvoltarea ca scriitor a unui personaj asemănător lui Hamlet.

Zece ani mai târziu, romanul Marile Speranțe a lui Dickens conține multe elemente de intrigă asemănătoare lui Hamlet: acțiunea este dirijată de acțiuni motivate de răzbunare, conține personaje asemănătoare unor fantome (Abel Magwich și domnișoara Havisham) și se concentrează pe vina eroului. Academicianul Alexander Welsh observă că Marile Speranțe e un „roman autobiografic” și „anticipează interpretările psihanalitice ale lui Hamlet însuși”. Aproximativ în aceeași perioadă, opera lui George Eliot Moara de pe Floss a fost publicată introducând personajul Maggie Tulliver „care este comparată în mod explicit cu Hamlet”, deși cu „o reputație de sănătate psihică”.

În anii 1920, James Joyce a construit „o versiune mai evoluată” a lui Hamlet – lipsit de obsesie și răzbunare – în Ulise, deși principalele paralele se fac între aceasta și Odiseea lui Homer.

În anii 1990, două romaniere au fost direct influențate de Hamlet. În romanul Copiii Înțelepți scris de Angela Carter, „a fi sau a nu fi” este reluat ca un cântec și un dans de rutină și Prințul Negru a lui Iris Murdoch

number of texts and criticism in the worldwide culture.

Hamlet is one of the most quoted works in the English language, and is often included on lists of the world's greatest literature. As such, it reverberates through the writing of later centuries. Academic Laurie Osborne identifies the direct influence of *Hamlet* in numerous modern narratives, and divides them into four main categories: fictional accounts of the play's composition, simplifications of the story for young readers, stories expanding the role of one or more characters, and narratives featuring performances of the play.

Henry Fielding's *Tom Jones*, published about 1749, describes a visit to Hamlet by Tom Jones and Mr Partridge, with similarities to the "play within a play".^[103] In contrast, Goethe's Bildungsroman *Wilhelm Meister's Apprenticeship*, written between 1776 and 1796, not only has a production of Hamlet at its core but also creates parallels between the Ghost and Wilhelm Meister's dead father. In the early 1850s, in *Pierre*, Herman Melville focuses on a Hamlet-like character's long development as a writer. Ten years later, Dickens's *Great Expectations* contains many Hamlet-like plot elements: it is driven by revenge-motivated actions, contains ghost-like characters (Abel Magwich and Miss Havisham), and focuses on the hero's guilt. Academic Alexander Welsh notes that *Great Expectations* is an "autobiographical novel" and "anticipates psychoanalytic readings of Hamlet itself". About the same time, George Eliot's *The Mill on the Floss* was published, introducing Maggie Tulliver "who is explicitly compared with Hamlet" though "with a reputation for sanity". In the 1920s, James Joyce managed "a more upbeat version" of Hamlet—stripped of obsession and revenge—in *Ulysses*, though its main parallels are with Homer's *Odyssey*. In the 1990s, two women novelists were explicitly influenced by Hamlet. In Angela Carter's *Wise Children*, To be or not to be is reworked as a song and dance routine, and Iris Murdoch's *The Black Prince* has Oedipal themes and murder intertwined with a love

conține teme oedipiene și o crimă alăturată unei povești de dragoste între un scriitor obsedat de Hamlet, Bradley Person și fiica rivalului său. Acolo întâlnim povestea femeii care a citit Hamlet pentru prima dată și a spus „Nu văd de ce oamenii admiră piesa aceea atât. Nu este decât o adunătură de citate”.

Piese de Shakespeare au fost folosite și în muzică, în operă și balet de către compozitori ca Verdi, Tchaikovski și Prokofiev. Comedia Doi domni din Verona a fost adaptată pentru Broadway de către compozitorul lui Hair și a câștigat premiul Tony pentru cel mai bun musical în același an în care a fost nominalizat și Grease.

Cu cuvintele criticului de teatru Jan Kott, am putea spune că Shakespeare este chiar „contemporanul nostru”.

Un alt exemplu interesant de adaptare după Shakespeare este manga. Romanele grafice cunoscute sub numele de manga (termenul japonez pentru „imagini capricioase”) sunt un mediu natural pentru opera lui Shakespeare. Precum tragediile, comedii, romanele istorice și de dragoste, ce sunt extrem de dinamice dacă sunt potrivit puse în scenă, manga sunt bineînțeles vizuale. De fapt, manga este potențial mai vizuală decât o punere în scenă a uneia dintre piesele lui Shakespeare. Fără a fi limitat de realitățile fizice ale teatrului, romanul grafic poate picta orice situație, oricât de fantastică și de violentă. Manga nu este mai puțin verbală decât spectaculoasele piese originale, însă apare o diferență crucială într-o producție a uneia dintre piese pe scenă sau ecran putem auzi cuvintele, dar nu le putem vedea. Deși Shakespeare nu este niciodată ușor, lectura este un atu. Astfel, întorcând paginile unei versiuni manga a unei piese shakespeariene este ca și cum a-ți citi textul unei piese în timpul unui spectacol, dar în ritmul propriu. Manga nu este doar un mediu nou pentru piesele lui Shakespeare, ci și unul total diferit de orice a existat înainte.

Nu există nici o piesă mai potrivită abordării manga decât Hamlet, tragedia lui Shakespeare despre Hamlet, prințul de Danemarca, ce este sfătuit de fantoma tatălui său, regele Hamlet, să îlucidă pe unchiul său

affair between a Hamlet-obsessed writer, Bradley Pearson, and the daughter of his rival. There is the story of the woman who read Hamlet for the first time and said, "I don't see why people admire that play so. It is nothing but a bunch of quotations strung together."

Shakespeare's plays have been set to music as well, in operas and ballets by composers such as Verdi, Tchaikovsky, and Prokofiev. The early comedy *Two Gentlemen of Verona* was adapted for Broadway by the composer of *Hair*, and it won the Tony award for Best Musical the same year that *Grease* was nominated. In the words of theater critic Jan Kott, Shakespeare is indeed “our contemporary.”

Another interesting example of Shakespearean adaptation is manga. The graphic novels known as *manga* (Japanese for “whimsical pictures”) are a natural medium for Shakespeare's work. Like his tragedies, comedies, histories, and romances, which are thrillingly dynamic if properly staged, manga are of course visual. In fact, a manga is potentially *more* visual than a stage production of one of the plays of Shakespeare. Unbound by the physical realities of the theater, the graphic novel can depict any situation, no matter how fantastical or violent, that its creators are able to pencil, ink, and shade. Manga are potentially no less verbal than Shakespeare's spectacularly wordy plays, with this crucial difference: in a production of one of the plays onstage or onscreen, we can hear the words but can't see them. Though Shakespeare is never easy, reading helps. Overall, turning the pages of a manga version of one of Shakespeare's plays is something like reading the text of that play while attending a performance, but at one's own pace. Manga is not merely a new medium for the plays of William Shakespeare, but one that is distinctly different from anything to have come before.

There is no play better suited to the *manga* approach than *Hamlet*, Shakespeare's tragedy about Hamlet, prince of Denmark, who is instructed by the ghost of his father, King

Claudius. De când l-a ucis pe tatăl lui Hamlet, Claudius a devenit rege în Danemarca și a luat-o în căsătorie pe mama lui Hamlet, regina Gertrude.

Prințul Hamlet are o iubită, Ofelia, fata celui mai de încredere consilier al lui Claudius (Polonius) și sora rivalului lui Hamlet, Laertes. Cel mai bun prieten al lui Hamlet, Horațiu și alți doi colegi, Rosencrantz și Guildenstern îl vizitează în timpul piesei. Dintre toate aceste personaje, doar unul supraviețuiește până la finalul poveștii. Privită din această perspectivă, piesa este potrivită stilului manga, întrucât acțiunea este compactă, completată de o fantomă terifiantă, o încăierare într-un mormânt deschis și lupte de spadă în timpul cărora au loc morțile violente a celor patru personaje principale. Cel puțin un personaj în Hamlet înnebunește și alte două se sinucid, una din ele într-un accident. Apare și o moarte neprevăzută, dar și alte două plănuită prin înșelătorii.

O altă crimă, realizată prin turnarea otrăvii în urechea victimei, are loc înaintea începutului efectiv al piesei și este reluată în cadrul piesei în piesă. În același timp nici una dintre piesele lui Shakespeare nu conține atâtea elemente interne – gânduri, sentimente, speranțe, temeri și idei – precum Hamlet. Acesta însuși ține cinci monologuri pe parcursul tragediei și toate sunt capodopere de poezie și retorică, filozofie. Deși ediția Manga a lui Hamlet nu explică monologurile, ne dă ocazia să le citim la nesfârșit în contextul acțiunii vizual conturate mai înainte. Așadar prin apariția acestui mediu nou „manga” tragedia lui Shakespeare este transformată, reînnoită din nou.

În concluzie, începând cu piesa originală versiunile și sursele ei culturale și continuând cu toate adaptările scrise ori vorbite Hamlet” oferă cititorului sau spectatorului modern o comoară de inspirație. Studiul moștenirii lăsate de Hamlet ne învață că fiecare epocă și fiecare cultură are propriile introspecții în piesă. Încercarea de a înțelege piesele lui Shakespeare în epoca modernă a vitezei conduce la un proces continuu de adaptare, de recreare pentru „omul nou” în căutarea

Hamlet, to kill his Uncle Claudius. Since murdering Hamlet’s father, Claudius has become king of Denmark himself and has married Hamlet’s mother, Queen Gertrude. Prince Hamlet has a girlfriend, Ophelia, who is the daughter of Claudius’s most trusted advisor (Polonius) and the sister of Hamlet’s rival, Laertes. Hamlet’s best friend, Horatio, and two college chums, Rosencrantz and Guildenstern, visit him during the play. Of all these characters, only one survives to the end of the story. The play is manga-friendly because it is unarguably action packed, complete with a terrifying ghost, a tussle in an open grave, and a climactic swordfight during which four central characters die violent deaths. At least one character in *Hamlet* goes insane and two characters commit suicide, one of them by accident. There’s an inadvertent murder, as well as two accomplished

from afar, by trickery. Another murder, achieved by pouring poison into the victim’s ear, takes place before the story starts and is reenacted in the course of a play within the play.

At the same time, not one of Shakespeare’s plays contains more internal material—thoughts, feelings, hopes, fears and ideas—than *Hamlet*. Hamlet himself delivers five soliloquies throughout the course of the tragedy named for him, and all are masterpieces of poetry and rhetoric, philosophy and wordplay. Though *Shakespeare’s Hamlet: The Manga Edition* doesn’t explain the soliloquies, it gives us the opportunity to read and reread them in the context of the visually-presented action described above. By means of dynamic new medium of manga, Shakespeare’s timeless tragedy is thereby made new—again.

All in all, starting with the original play, its versions and cultural sources and continuing with all the written or spoken adaptations, *Hamlet* offers the modern reader or viewer a treasure of inspiration. Studying the heritage of *Hamlet* teaches us that each age and each culture has its characteristic insights into the play. Trying to understand Shakespeare’s plays in the modern age of

„literaturii vechi”.

BIBLIOGRAFIE

1. Cantor, Paul A., *Hamlet*, Cambridge University Press, 2004
2. Fischlin, Daniel, *Adaptations of Shakespeare*, Routledge, London, 2000
3. Sexton, Adam, *Manga Hamlet*, Wiley Publishing, New Jersey, 2008
4. Shakespeare, William, *Hamlet*, Paralela 45, Pitesti, 2010
5. Smith, Emma, *Shakespeare's Tragedies*, Blackwell Publishing, 2004

speed leads to an ongoing process of adaptation, of recreation for the new man seeking the old literature.

BIBLIOGRAPHY

1. Cantor, Paul A., *Hamlet*, Cambridge University Press, 2004
2. Fischlin, Daniel, *Adaptations of Shakespeare*, Routledge, London, 2000
3. Sexton, Adam, *Manga Hamlet*, Wiley Publishing, New Jersey, 2008
4. Shakespeare, William, *Hamlet*, Paralela 45, Pitesti, 2010
5. Smith, Emma, *Shakespeare's Tragedies*, Blackwell Publishing, 2004